

POUČENÍ RODIČŮ O STYKU S NEZLETILÝM DÍTĚTEM

Dítě má právo na kontakt s oběma rodiči.

- **dítě** oddělené od jednoho nebo obou rodičů **má právo udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči**, ledaže by to bylo v rozporu se zájmy dítěte (čl. 9 odst. 3 Úmluvy o právech dítěte č. 104/1991 Sb.)
- **dítě**, které je v péči jen jednoho rodiče, **má právo stýkat se s druhým rodičem v rozsahu, který je v zájmu dítěte**, stejně jako tento rodič má právo stýkat se s dítětem, ledaže soud takový styk omezí nebo zakáže. Rodič, který má dítě v péči, je povinen dítě na styk s druhým rodičem řádně připravit, styk dítěte s druhým rodičem řádně umožnit
- rodič, který má dítě v péči, a druhý rodič se musejí zdržet všeho, co narušuje vztah dítěte k oběma rodičům nebo co výchovu dítěte zatěžuje.
- **opakované či bezdůvodné trvalé bránění druhému rodiči ve styku s dítětem je považováno za důvod ke změně poměrů**, vyžadující nové rozhodnutí o výchovném prostředí (**§ 888, § 889 a § 891 zákona č 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník** (dále jen NOZ))
- **pokud to vyžaduje zájem na řádné výchově dítěte** (naplňování jeho práv) dle **§ 12, § 13 a § 13a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí** (dále jen ZSPOD), potažmo **ustanovení § 925 NOZ může být** Odborem sociálních věcí Magistrátu města Chomutova ve správním řízení nebo Okresním soudem v Chomutově **rozhodnuto**:
 - **o vhodném výchovném opatření** (*napomenutí, dohled, omezení*)
 - **uložení povinnosti** (*využít odbornou poradenskou pomoc; účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin; účastnit se terapie*)
 - **dočasné odejmutí dítěte z péče rodičů** (*rozhoduje pouze soud*)

Možnosti úpravy styku s nezletilým dítětem

- 1. Dohoda o styku rodičů s dítětem nepotřebuje schválení soudu - § 891 odst. 1 NOZ**
 - dohoda rodičů je upřednostňována právě pro optimální znalost možností a poměrů u samotných rodičů, vychází z principu svobodného a dobrovolného plnění a svým způsobem jasně deklaruje jejich vzájemné respektování, respektování práva dítěte a zodpovědný přístup k jeho výchově,
 - dohoda může být uzavřena mezi rodiči samotnými nebo na OSPOD.
- 2. Soudní úprava styku - § 891 odst. 1 NOZ**
 - je nezbytná v případě, kdy se rodiče nejsou schopni dohodnout nebo jejich dohoda neodpovídá zájmu dětí, který je hlavním kritériem. U dětí, které jsou schopny posoudit otázku styku s rodiči s ohledem na jejich intelektuální a mravní vývoj, požaduje soud zpravidla i jejich vyjádření,
 - o úpravě styku soud nerozhoduje z vlastní iniciativy (z moci úřední), nýbrž pouze na návrh některého z účastníků.
- 3. Omezení nebo zákaz styku - § 891 odst. 2 NOZ**
 - je závažným zásahem do rodičovských práv, o kterém může rozhodnout pouze soud, a to jen v případě, kdy je to v zájmu dítěte nutné (důvodem může být např. týrání dítěte, prokázané domácí násilí s patologickým dopadem na psychiku dítěte, výrazně negativní výchovné působení, závažná nemoc rodiče apod.),

- soud si zpravidla žádá o znalecký posudek či odborné vyjádření,
- omezení může spočívat v uskutečňování styku rodiče s dítětem za přítomnosti druhého rodiče nebo jiné osoby,
- omezení či zákaz styku nemá vliv na úpravu vyživovací povinnosti k nezletilému dítěti.

4. Soudní úprava styku dítěte s příbuznými osobami (blízce či vzdáleně), či s osobami dítěti společensky blízkými, pokud k nim má dítě citový vztah - § 927 NOZ

- vyžaduje-li to zájem dítěte a poměry v rodině,
- soud rozhoduje jen na základě podaného návrhu.

RODIČE

- mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte - § 884 odst. 1 NOZ,
- mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině - § 884 odst. 1 NOZ,
- mají právo udržovat pravidelně osobní kontakt s dítětem, pokud tomu nebrání závažná překážka - § 888 NOZ,
- jsou povinni zdržet se všeho, co narušuje vztah dítěte k druhému rodiči nebo co ztěžuje výchovu dítěte - § 889 NOZ,
- jsou povinni si vzájemně sdělovat vše podstatné, co se týká dítěte a jeho zájmů - § 890 NOZ,
- mají rodičovskou odpovědnost - § 865 NOZ (i po svěřeni dítěte do péče jednoho z rodičů). Rodič, který nemá dítě svěřeno do výchovy, je omezen pouze v tom, že má k výchovnému vlivu na dítě stanovenou kratší dobu, tj. dobu styku. Má však i nadále právo požadovat po druhém rodiči výchovnou součinnost, tj. zejména informovat se na jeho zdravotní stav, školní prospěch i chování mimo školu, sledovat jeho řádnou výchovu, spolurozhodovat o důležitých věcech v životě dítěte. Rodič, kterému bylo dítě do výchovy svěřeno, je povinen ho řádně na styk s druhým rodičem připravit - § 888, § 890 NOZ).

Orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)

- nemá nařizovací pravomoc, pokud jde o vzájemné vztahy rodičů, řešení sporů mezi nimi, vymahatelnost rodičovských práv aj.,
- nemá možnost provést výkon rozhodnutí (tj. odebrat dítě rodiči, kterému nebylo svěřeno do výchovy, popř. porušuje nařízení o styku),
- může s rodičem, který brání ve styku dítětem s druhým rodičem ať na základě dohody nebo rozhodnutím soudu, nepříznivou výchovnou situaci projednat a poučit ho o právní úpravě a následcích jeho chování,
- může zahájit správní řízení a rozhodnout o uložení výchovného opatření, a to z vlastního podnětu nebo z podnětu jiné osoby (v případě, kdy správní orgán neshledá důvody v podnětu jiné osoby dostatečné k zahájení správního řízení, řízení nezahájí. Navrhovatele o uvedeném uvědomí ve lhůtě 30 dnů jen v případě, pokud o to požádal při podání předmětného podnětu) - § 13 ZSPOD, § 42 – správního řádu.

Soud

- na návrh může schválit dohodu rodičů o styku nebo v případě, že dohody nejsou schopni, rozsah styku sám určí - § 888, § 891 NOZ § 10, § 466 zákon o zvláštních řízeních soudních (dále ZŘS),
- na návrh provádí a nařizuje výkon rozhodnutí - § 502 ZŘS,
- může nařídit výkon rozhodnutí uložením pokuty do výše 50.000 Kč - § 501, § 502 ZŘS,
- může stanovit v zájmu dítěte plán navykacího režimu (umožňuje postupný kontakt dítěte s oprávněnou osobou) - § 503 ZŘS,
- může, je-li to účelné, využít i dalších opatření proti povinnému k dosažení plnění rozhodnutí - § 503 ZŘS,
- může nařídit výkon rozhodnutí odnětím dítěte proti tomu, u koho dítě nemá být, a předání tomu, komu bylo svěřeno do výchovy, anebo tomu, komu rozhodnutí nebo dohoda přiznávají právo na styk s dítětem na omezenou dobu - § 504 ZŘS.

Problémová komunikace mezi rodiči

- Pokud jde o problémovou komunikaci mezi rodiči, při sporech týkajících se styku nezletilého dítěte s rodičem, s nímž nežije ve společné domácnosti, jakož i při ostatních sporech týkajících se výchovy a života dítěte, **není úkolem OSPOD určit, který z rodičů má ve sporu pravdu.**
- OSPOD **není příslušný k řešení komunikačních problémů mezi rodiči** nezletilých dětí. Zde činnost sociální pracovnice končí poučením obou rodičů, že jejich vzájemné rozpory se odráží na psychice a formování nezletilého dítěte a **měli by si především sami rodiče uvědomit negativní vliv svého jednání.** Pracovnice OSPOD doporučí rodičům návštěvu odborného poradenského zařízení, pokud sami rodiče již tuto pomoc nevyhledali.
- Často však dochází k situacím, kdy rodiče využívají dítě jako štít pro řešení vzájemného afektu. **Je však v první řadě na rodičích, aby se v otázkách péče a výchovy v zájmu svých nezletilých dětí dohodli. Odpovědnost by měla být na obou rodičích.**
- **Nerespektují-li rodiče uzavřenou dohodu nebo rozhodnutí soudu,** může být takové jednání chápáno jako **projev neschopnosti respektovat práva jiných** (dítěte, druhého rodiče), a v konečném důsledku jako projev výchovné nezpůsobilosti.
- **Rodiče nemohou spoléhat na OSPOD či soudy,** že jejich problém vyřeší podle jejich představ, **aniž by sami byli ochotni a schopni projevu tolerance a možného kompromisu.** Sebevstřícnější postoj sociální pracovnice či sebelepší poučení nemohou volní stránku rodičů nahradit.

Doporučení OSPOD rodičům

- Nedojde-li k dohodě o styku nebo ji jeden z rodičů nedodrží, je možné podat k soudu návrh týkající se úpravy styku s nezletilým dítětem.
- Je nutné projevit dobrou vůli při řešení kontaktů dítěte s druhým rodičem, oprostít se od vzájemné averze a vždy přednostně respektovat zájem dítěte před zájmy vlastními.